

Veilig werken op de bouwplaats, hoe werkt dat met onderaannemers?

Veiligheidsrisico's zijn onlosmakelijk verbonden aan de bouw. Deze zijn wel beheersbaar, alhoewel dat met veel onderaannemers een extra uitdaging is. Hoe zorg je als aannemer dat zowel het eigen als het ingehuurde personeel zich houdt aan de veiligheidsregels? We stelden deze en andere vragen aan Ruud Engelen, hoofd veiligheid en Ton Minnaard, procesmanager/veiligheidkundige, beiden werkzaam bij BAM Civiël.

BAM Civiël is een werkmatschappij van Koninklijke BAM Groep en is specialist in de civiele betonbouw. Alle denkbare betonconstructies als bruggen, viaducten, tunnels, parkeergarages enzovoort worden gerealiseerd. BAM Civiël heeft het VCApetrochemie-certificaat en is sinds 2013 ook OHSAS 18001 gecertificeerd.

Een stukje kader

BAM Civiel heeft op bedrijfsniveau een bedrijfsrisico-inventarisatie en –evaluatie (BRIE), waarin algemene gevaren, de daaraan verbonden risico's en beheersmaatregelen zijn vastgelegd. Daarnaast is voor elke functie binnen het bedrijf een functiegerelateerde RIE (FRIE) opgesteld. Deze zijn er ook voor bijvoorbeeld administratieve functies.

Vervolgens wordt voor elk project een project RIE (PRIE) gemaakt, deze omschrijft de gevaren, risico's en beheersmaatregelen specifiek voor het project. Binnen elk project worden als verdiepingsslag werkplannen gemaakt, waar met behulp van een database (risicobibliotheek) gedetailleerd de gevaren, risico's en maatregelen van de werkzaamheden worden vastgelegd. Op de projectlocatie worden vervolgens nog zogenaamde 'partnerplannen' opgesteld en 'last minute risicoanalyses' uitgevoerd.

Verantwoordelijkheid werkt motiverend

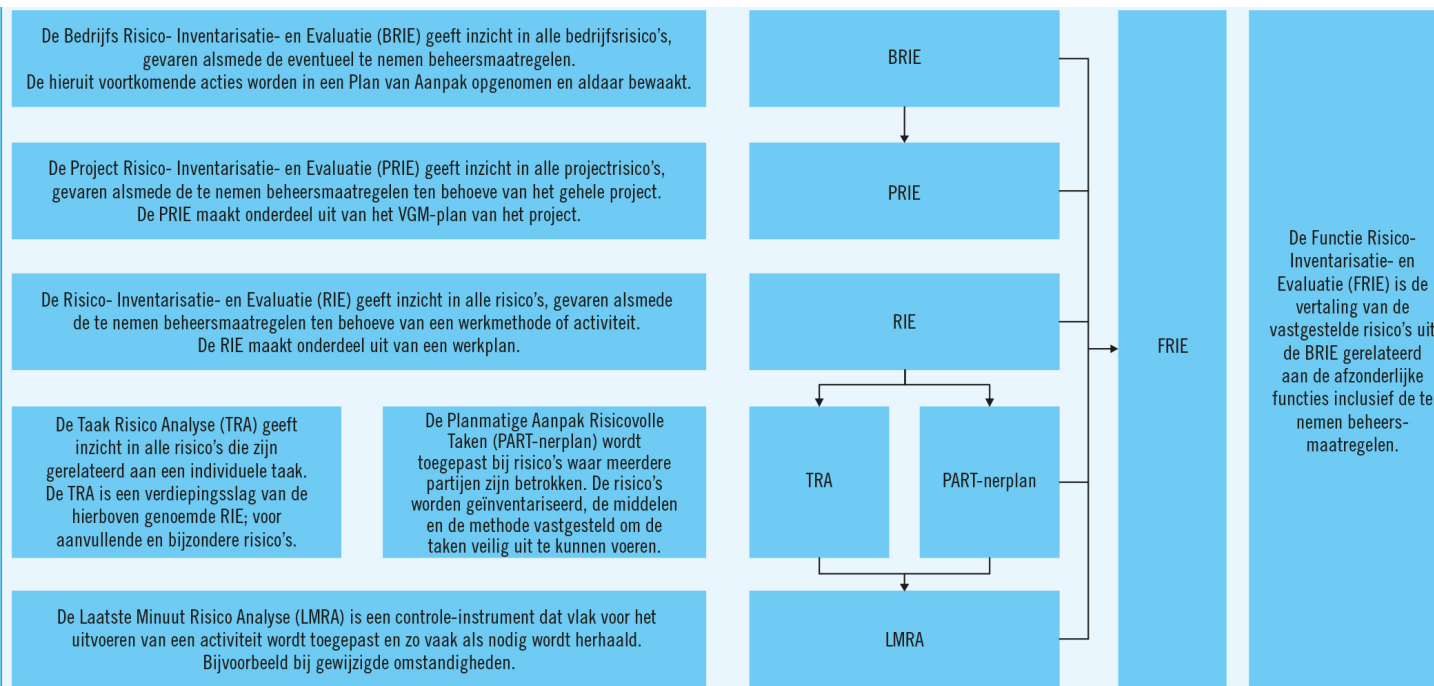
Werkzaamheden die vaak terugkomen worden dus afgedekt via de project RIE en de werkplannen. Voor de werkzaamheden die niet zo vaak voorkomen of extra risicovol zijn worden PART-nerplannen opgesteld. Dit staat voor: 'Planmatige Aanpak Risicovolle Taken'. Op één A3-formulier worden door de operationeel leidinggevende (uitvoerder of voorman) en de ploeg risico's, middelen en beheersmaatregelen vastgelegd. Het hijsen van materialen over een transportroute is zo'n risicovolle taak. Doordat een PART-nerplan samen wordt opgesteld, wordt vakmanschap optimaal benut en is het een aanpak waar iedereen zich in kan vinden."

Doel van het PART-nerplan is de communicatie op gang te brengen en de direct betrokkenen bewust te maken van de extra gevaren, risico's en de te nemen maatregelen op en/of

Ruud Engelen:

“Het PART-nerplan wordt door alle betrokkenen ondertekend, zodat niemand achteraf kan zeggen dat hij van niets wist. Op deze manier creëren we betrokkenheid en verantwoordelijkheid.”

De Functie Risico- Inventarisatie- en Evaluatie (FRIE) is de vertaling van de vastgestelde risico's uit de BRIE gerelateerd aan de afzonderlijke functies inclusief de te nemen beheersmaatregelen.

nabij hun werkplek. Zo wordt het ook makkelijker elkaar op de uitvoering aan te spreken”. Ruud: “Het PART-nerplan wordt door alle betrokkenen ondertekend, zodat niemand achteraf kan zeggen dat hij van niets wist. Op deze manier creëren we betrokkenheid en verantwoordelijkheid. In veel gevallen wordt het formulier opgehangen in de bouwkeet. Natuurlijk moesten we met het PART-nerplan leren werken. We hebben KPI's opgesteld voor het gebruik van het formulier, zodat er wel een stok achter de deur was. Na twee jaar intensieve aandacht is het PART-nerplan een volledig geaccepteerd instrument.”

Vlak voordat de werkzaamheden op de werkplek beginnen, wordt er door elke medewerker een Laatste Minuut Risico Analyse (LMRA) uitgevoerd om vast te stellen of de omstandigheden niet zijn veranderd en of extra maatregelen nodig zijn om de veiligheid te waarborgen. Ton: “De vraag die medewerkers zichzelf moeten stellen is ‘Kan ik veilig werken?’. Is dit niet het geval, dan dient men hiervan melding te maken bij de uitvoerder. Pas als de ontstane risico's met maatregelen worden beheerst, wordt de activiteit voortgezet. Elke individuele medewerker op de bouwplaats, ook die van

De succesfactoren

- Draagvlak van het **topmanagement** is essentieel.
- Leg **verantwoordelijkheden** zo laag mogelijk in de lijn. Dat creëert bewustwording en betrokkenheid.
- **Geen onderscheid** tussen eigen medewerkers en medewerkers van onderaannemers.
- Een **praktische werkwijze** met voldoende controle- en borgingselementen.

de onderaannemers, hebben een zakformaat checklist en blocnote met meldkaartjes waarmee zij onveilige situaties en de benodigde maatregelen kunnen melden. De ingevulde formulieren worden ingeleverd bij de uitvoerder. De meldkaartjes worden centraal geanalyseerd om te kijken of de risicoanalyses en maatregelen voor de gehele organisatie aangepast moeten worden.”

Borging op de werkvloer

Om ervoor te zorgen dat onderaannemers op de werkplaats weten wat er op veiligheidsgebied van hen wordt verwacht, heeft BAM Civiel op een aantal niveaus maatregelen getroffen. Ruud licht toe: “Allereerst leggen wij ons veiligheidsbeleid vast in de contracten met onze onderaannemers. Vervolgens krijgt elke onderaannemer die voor het eerst op de bouwplaats komt een introductiefilm te zien over de risico's binnen het project. Als laatste krijgen alle medewerkers uitleg op de werkplek zelf. Er zijn afspraken hoe om te gaan met anderstalige werknemers. De benodigde documenten worden indien nodig vertaald,

zodat iedereen op de hoogte kan zijn van de werkprocedures en veiligheidsmaatregelen. Achteraf worden alle onderaannemers beoordeeld op onder andere veiligheid. De resultaten worden vastgelegd in een database die wordt gebruikt bij de selectie van onderaannemers bij volgende projecten.”

Een groot risico vormen zaagmachines. Een vaste regel is dat alleen medewerkers en onderaannemers een zaagmachine mogen gebruiken, wanneer ze een aanvullende training en toets hebben afgesloten. In dat geval krijgen zij een pasje dat getoond moet kunnen worden.

Verantwoordelijkheid voor veilig werken

Ruud: “Bij BAM Civiel ligt de eindverantwoordelijkheid voor veilig werken bij de lijnverantwoordelijke. Deze wordt ondersteund door een veiligheidskundige. Door de verantwoordelijkheid in de lijn te leggen, creëer je bewustwording. In het persoonlijke jaarplan van alle medewerkers van BAM Civiel staan specifieke doelstellingen op het gebied van veiligheid en gezondheid. Deze zijn gekoppeld aan doelstellingen op dit gebied uit het strategisch en operationeel plan. Zo kan een projectmanager in zijn persoonlijk jaarplan hebben staan dat hij een x aantal veiligheidsobservaties per jaar moet doen.”

“Onszelf continue verbeteren, daar gaat het om. OHSAS 18001 helpt ons daarbij!”

RUUD ENGELEN

TIPS

- Werk resultaatgericht in plaats van taakgericht.
- Maak een middellange termijnplanning en communiceer dat van directie tot aan werkvloer. Zo blijft iedereen geïnformeerd over de verwachtingen. ‘Heldere afspraken, goede vrienden’.

Metten = weten

Ruud: “Een belangrijke maat voor onze veiligheidsresultaten is de Incident Frequency (IF), een maat voor het aantal ongevallen met verzuim. Wij vonden onze IF te hoog. Dit was onder andere reden om een cultuurverandering in te zetten met behulp van het ‘Hearts and Minds’-programma. Dit programma is ontworpen om een cultuur te creëren waarin iedereen uit zichzelf datgene doet wat nodig is om zonder ongelukken te kunnen werken. Niet omdat het de persoon wordt opgedragen of dat het systeem het vereist, maar omdat de persoon dat zelf nastreeft. De OHSAS 18001-systematiek op basis van ‘plan-do-check-act’ zorgt ervoor dat de leerpunten uit het programma ook weer in het systeem worden teruggebracht. Nu zien we dat de IF-rate sterk is gedaald.” Ton vult aan: “We voeren ook Safety Awareness Audits (SAA) uit waarmee we de mate van veiligheidsbewustzijn van de organisatie en medewerkers bepalen. De corporate safety officer, en een hoofd veiligheid of veiligheidskundige van een andere werkmaatschappij voeren de SAA uit. Zo houden we elkaar scherp!”

“De vraag die medewerkers zichzelf moeten stellen is ‘Kan ik veilig werken?’. Pas als de ontstane risico’s met maatregelen worden beheerst, wordt de activiteit voortgezet.”

TON MINNAARD